

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3207/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Balassagyarmati Törvényszék 13.Bf.109/2018/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Balassagyarmati Törvényszék 13.Bf.109/2018/6. számú végzése (valamint az ennek alapjául szolgáló Balassagyarmati Járásbíróság 12.B.92/2018/4. számú ítélete) alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, mivel a hivatkozott bírósági végzés az indítvány szerint sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, valamint ezzel összefüggésben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2017. március 20-án rágalalmazás vétsége miatt feljelentést tett egy magánszeméllyel szemben (a továbbiakban: vádlott), aki egy másik büntetőeljárásban – amely az indítványozó feljelentése alapján indult egy harmadik személlyel szemben –, egy 2014-es tanúkénti kihallgatása során (amelyről az indítványozó csak 2017. február 20-án értesült) – álláspontja szerint – rá nézve sérelmes kijelentéseket tett. Az indítványozó által vélt rágalalmazás alapjául szolgáló (másik büntetőügyben tett) tanúkihallgatása során a vádlott az állította, hogy az indítványozó ittas állapotban, verbálisan nekitámadt, és kérdőre vonta, hogy tud-e neki munkát szerezni. Amikor a vádlott a kérésre érdemben nem reagált – a tanúvallomás szerint – az indítványozó távozott, pár hónappal később azonban zavart állapotban ismét megjelent a vádlott munkahelyén. Aznap este a vádlott felhívta egy ismerősét és elmesélte neki, hogy az indítványozónak nincs munkája, a gyermekeit télen kizavarja a hóba és egyéb gondok is felmerülnek a családjában.
- [3] Az elsőfokú eljárás során a vádlott elismerte, hogy a feljelentésben szereplő állítások valóban elhangzottak, úgy vélte azonban, hogy ezzel nem követett el bűncselekményt, mivel ő csak tanúvallomás tételi kötelezettségének tett eleget.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletében a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján úgy döntött, hogy a vádlott cselekménye nem bűncselekmény (így őt felmentette), az irányadó bírósági gyakorlat szerint ugyanis nem valósít meg bűncselekményt az, aki egy folyamatban lévő ügyben, az ügy tárgyával összefüggésben, az ügy tisztázása érdekében tesz – gyalázkodástól és becsmérleléstől mentes – tényállítást, akkor sem, ha az a kijelentés a becsület csorbítására objektíve alkalmas lenne. Az elsőfokú bíróság szerint a vádlott az alapeljárásban még csak ügyfél sem volt, ő pusztán a megindult büntetőeljárásban fejtette ki (többek között az azt feljelentésével megindító indítványozóval kapcsolatos) álláspontját tanúvallomásában. Az elsőfokú bíróság a tanúvallomás tartalmával kapcsolatban kiemelte, hogy azok szubjektív értékítéletet tartalmaztak, és így önmagában sem voltak alkalmasak a becsület csorbítására.
- [5] 1.2. Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó fellebbezést nyújtott be a vádlott bűnösségének megállapítása érdekében. A másodfokon eljáró Balassagyarmati Törvényszék végzésében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú ítélet tényállása megalapozott volt, a levont következtetések okszerűek és helytállóak voltak. A másodfokú bíróság is megerősítette, hogy a bírói gyakorlat szerint a vádlott tanúvallomásában elhangzott állítások nem valósítják meg a rágalalmazás vétségét. Ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság azt is hangsúlyozta, hogy egy büntetőeljárás során nem a tanú dönti el, hogy egy ügyben mi a releváns és mi nem az, így egy tanúnak mindig a legjobb tudása szerint kell felelnie a feltett kérdésekre, és ennek során nem hallgathat el semmit.

- [6] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és kérte a másodfokú bíróság végzésének, valamint az elsőfokú bíróság ítéletének megsemmisítését, mivel álláspontja szerint azok sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében deklarált jó hírnévhez való jogát, valamint ezzel összefüggésben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését.
- [7] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának indokolásában előadta, hogy véleménye szerint a bíróságok hibásan értelmezték a jogszabályokat, nem vették figyelembe az alkotmánybírósági gyakorlatot, és ok nélkül hagyták vizsgálat nélkül a vádlott kijelentéseinek gyalázkodó, becsmérlő jellegét. Úgy véli, hogy az elsőfokú ítélet és a másodfokú végzés által hivatkozott egységes bírói gyakorlat *contra legem*, ugyanis az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését figyelmen kívül hagyva nem veszi figyelembe a a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 229. § (1) bekezdését.
- [8] Az alkotmányjogi panasz beérkezését követően az Alkotmánybíróság Főtitkára hiánypótlásra szólította fel az indítványozót, aki ennek 2019. március 19-én eleget is tett. Kiegészített indítványában – álláspontja alátámasztására – hosszasan idézte az Alkotmánybíróság Alaptörvény hatályba lépése előtti, véleménynyilvánítással összefüggő gyakorlatát, kiemelve többek között, hogy a hamis tényállítások önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt. Véleménye szerint a konkrét ügyben a bíróságok egyáltalán nem alkalmazták a Btk. 229. § (1) bekezdését, döntéseikben nem is hivatkoztak rá, ehelyett döntésüket kizárólag egy – álláspontja szerint *contra legem* – bírói gyakorlatra alapozták, amely nincs tekintettel az alkotmányjogi összefüggésekre sem. Mindezek alapján úgy véli, hogy a bírói döntések nem vették figyelembe a jó hírnévhez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonyát, így a bíróságok jogértelmezése alaptörvény-ellenes volt.
- [9] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [11] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelmében a törvényszéki végzés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény VI. cikkének, valamint I. cikk (3) bekezdésének sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírói eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] 2.2. A bíróság ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [13] Az Alkotmánybíróság az 1/2015. (I. 16.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) részletesen vizsgálta, hogy egy büntetőügyben a sértetti pozíció megalapozhatja-e a személyes érintettséget, és ezáltal az indítványozói jogosultságot. E körben az Abh. indokolásában rögzítette, hogy a „panaszos [...] sértetti minőségén túl, magánvádlóként lépett fel az alapügyben és személyére vonatkozóan alapjogát érintő bírói döntés született, mely szintén az alkotmányjogi panasz törvényi feltételeinek fennálltát igazolja” (Indokolás [9]). Jelen ügyben az indítványozó a vádlott által, a tanúvallomásaiban tett kijelentésekre reagálva rágalmozás miatt indított magánvádlóként eljárást. E tekintetben megállapítható tehát, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás az indítványozó személyes közreműködésével indult meg. Mindezek alapján az indítványozó érintettnek tekinthető, és így jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [14] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [15] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelmére, ezen cikk tekintetében azonban nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadályá.

- [16] 2.4. Az alkotmányjogi panaszában az indítványozó lényegében azt kifogásolta, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését sérti, hogy a bíróságok nem a jogszabályok, hanem az irányadó bírósági gyakorlat alapján hozták meg döntésüket. Ezzel összefüggésben fontos kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz (elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette többek között: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]). Mindezek mellett azt is fontos hangsúlyozni, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtett érvelése tartalmában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírói eljáráshoz való jog sérelmének vizsgálatát alapozhatná meg, erre azonban az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem is hivatkozott. Így azonban indítványa e tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1a) bekezdés a) pontjának, azaz indítványa e tekintetben nem tartalmaz határozott kérelmet sem.
- [17] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/193/2019.

